

Krantenarchief
2 september 1997
MICHIEL WEUSTEN

'Ik heb ze zien staan, naakt in de sneeuw'

'Ik heb ze zien staan, naakt in de sneeuw'

TILBURG - "In het voormalige concentratiekamp Buchenwald zijn op de zolder van het crematorium 701 urnen gevonden." Dit berichtje stond afgelopen week in een aantal Nederlandse dagbladen. Veel mensen zullen zich, na het lezen ervan, onverdrotten op het volgende artikel hebben gestort. Voor Peter Schenk geldt dat niet. Het kamp bepaalt nog steeds zijn leven.

"Noem me alsjeblieft bij mijn naam", zegt de 72-jarige Schenk in zijn Tilburgse nieuwbouwwoning. "In Buchenwald ben ik lang genoeg een nummer geweest." De wanden zijn fris gesaust, de liften spic en span. Alleen een stapeltje literatuur, weggeschoven in een hoekje, vertelt iets over de man die hier woont. Ze verhalen over Die Hölle von Buchenwald en de gruweldaden van de nazi's.

Niet bekend

Toen hij als 17-jarige jongen door de Duitsers werd gearresteerd, omdat hij valse levensmiddelenkaarten distribueerde, ging hij direct op transport. In Kassel belandde hij in een fabriek waar de Duitsers vliegtuigen maakte. Nadat Peter met een aantal anderen opzettelijk opdrachten verkeerd uitvoerde, ging hij linea recta naar Buchenwald. De sabotage-actie maakte hem tot Nacht und Nebel Haftling, een politiek gevangene. "Maar dat is niet belangrijk. Wat maakt het uit hoe iemand er terecht is gekomen? Wat er in de kampen gebeurde, dáár draait het om. Dat mag niemand ooit vergeten."

Daarom vertelt hij zijn verhaal ook op scholen. In Nederland, maar ook in Zwitserland. "Want daar is over de verschrikkingen veel minder bekend dan hier." Zowel op basisscholen als met geschiedenisstudenten, deelt Schenk de herinneringen aan zijn kampleven. Bij de kinderen gaat hij in op vragen als: 'Wat kreeg je te eten?' 'Had je er vrienden en wat was het ergste?' Het staat in schril contrast met de ontmoetingen met geschiedenisstudenten. Die krijgen het volledige relaas, de waarheid in alle details, schokkend en afschuwwekkend.

Peter Schenk heeft er dertig jaar voor nodig gehad, voordat hij er over kon praten. "Daarvoor kon ik dat niet. Met niemand." Toen hij in 1975 arbeidsongeschikt verklaard werd, veranderde dat. "Ik kreeg zeeën van tijd en ben me op advies van mijn huisarts meer met mijn verleden gaan bezighouden." Hij beleefde zijn kampperiode opnieuw en stuitte op verdrongen emoties.

"Over Buchenwald is veel geschreven maar op een aantal dingen rust nog steeds een taboe", zegt hij. Zonder omhalen brengt hij de tatoeage-experimenten ter sprake. "Getatoeëerde gevangenen werden bij aankomst in het kamp direct apart genomen, abgespritzt en gevild. Van hun huid werden lampekapsjes, zadels, tasjes en boekleggers gemaakt."

Geen incidenten, maar structurele praktijken. Dat hierover nog steeds in termen van 'excessen' wordt gesproken, vindt Schenk onaanvaardbaar. "Ik heb ze zien staan, naakt in de sneeuw. De matrozen, zigeuners en zeelui van wie ik de uitgesneden, getatoeëerde repen huid later in het laboratorium tegenkwam."

Ilse Koch, sadiste pur sang en vrouw van kampcommandant Carel Koch, gaf de opdracht tot het villen. "Gezeten op een paard reed ze de strak opgestelde nieuwkomers langs, op zoek naar een mooi plaatje." En als er te weinig getatoeëerde gevangenen voorhanden waren, werden in het kamp slachtoffers geselecteerd om beeltenissen op aan te brengen. "Daarvoor werd het werk van Henri Piek, de broer van Anton gebruikt."

Na de bevrijding dwongen de Amerikanen duizend inwoners van Weimar een kijkje in het kamp te nemen. Peter las de ontzetting en walging van hun gezichten. Ze stonden versteld van de 'huidproducten' die op een tafeltje werden tentoongesteld. "Al waren het er niet meer zoveel." Volgens Schenk hebben de Amerikanen vrijwel alles als souvenir mee naar huis genomen. "Maar via een knecht die het huis van Ilse Koch schoonmaakte, weet ik dat er veel 'huid-prullaria' waren."

Hij heeft zelf de slachtoffers op de betegelde snijbank in het laboratorium zien liggen: "Ik zat namelijk in blok 46, waar een medisch experiment werd uitgevoerd onder leiding van de SS'er Schüller." Zodoende kwam Peter geregeld in het laboratorium.

Peter werd, samen met 99 andere jongens, met tyfus geïnjecteerd. "De Duitsers zochten naar een geneesmiddel voor deze ziekte, die veel frontsoldaten het leven kostte." In het laboratorium werd hij 'bevriend' met de 'arts' Eugen Kogon. Hij liet Peter zien wat er allemaal met de getatoeëerde jongens gebeurde. Peter kon het niet geloven. Een tweetal spreuken uit zijn ouderlijk huis vormden zijn houvast. Het 'Komt tijd, komt raad' van zijn vader, en 'Wie goed doet, goed ontmoet' van zijn moeder, hielden hem op de been.

"Vreemd genoeg heb ik het kamp dankzij Eugen Kogon overleefd", zegt hij nu. Tijdens een anti-luizen behandeling, die de gevangenen wekelijks kregen, diende Kogon Peter een serum toe. Daardoor kreeg het virus geen vat op hem en overleefde hij als enige blok 46.

In hoeverre hij aan deze zaken aandacht zal schenken, weet Schenk nog niet precies. Hij wil vooral aandacht besteden aan de na-oorlogse problemen van kampslachtoffers, maar beseft dat hij hierdoor ook "gevoelige oorzaken" aan de kaak moet stellen. Bijvoorbeeld het weinig besproken thema 'seksualiteit'. "Waar ook een gigantisch taboe op rust."

Verkrachtingen waren in Buchenwald aan de orde van de dag. Volgens Schenk wordt de omvang hiervan, net als bij de tatoeage-praktijken, zwaar onderschat. "In het kamp werden verschrikkelijk veel jongens, die er een beetje meisjesachtig uitzagen, als lustobject uitgekozen." Zelf werd hij ook door SS'ers apart genomen en verkracht. "Je kon er niets tegen doen, je wist amper wat seksualiteit was. Bovendien zat de angst voor De grote reis er goed in", zegt hij, doelend op een aftocht naar Auschwitz of een nekschot in een van de barakken.

Na de oorlog heeft Schenk veelvuldig contact gehad met oudgevangenen. "De verkrachtingen hebben ook bij hen een onuitwisbare invloed op hun leven gehad. Aan de ene kant kun je er nauwelijks over praten. Aan de andere kant vind ik dat dit, hoe schrijnend ook, niet geheim mag blijven."

Vaak denkt hij aan het lied van Zharah Leander, dat hij in het Kamp van de Duitsers moest zingen: 'Ich weiss es wird einmal ein Wunder geschehen, weil du mein Schicksal bist. Ich kann es nicht vergessen, weil du mein Schicksal bist'.

© Trouw 2010, op dit artikel rust copyright.